

<https://doi.org/10.31861/mediaforum.2025.17.316-327>

УДК: 327.8:355.4(73)

© Богдан Куделько¹

ЕВОЛЮЦІЯ МЕХАНІЗМУ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ США ЯК ФОРМИ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті досліджено еволюцію механізму спеціальних операцій Сполучених Штатів Америки як інструмента зовнішньої політики після періоду їх активного застосування в Латинській Америці у 1980-х роках. Механізм розглянуто як сукупність інституцій (передусім Командування спеціальних операцій США (U.S. Special Operations Command, USSOCOM) та його регіональних штабів, доктринальних підходів (оборона й підтримка іноземних держав; боротьба з тероризмом; іррегулярна війна), правових режимів і процедур демократичного контролю, що визначають можливості застосування стратегій «мінімальної присутності», «керованої ескалації» та партнерського ведення кампаній. Показано, що після латиноамериканського досвіду відбулися такі ключові трансформації:

(1) інституційне зміцнення через формування централізованої системи управління та розвитку сил спеціальних операцій;

(2) доктринальні коливання від партнерських місій до «мережевої» боротьби з тероризмом і подальшого повернення до концепції іррегулярної війни в умовах стратегічної конкуренції великих держав;

(3) посилення правових і репутаційних обмежень, зокрема процедур, пов'язаних із таємними операціями та перевіркою іноземних військових підрозділів відповідно до так званих законів Ліхі.

У висновках наголошується, що окремі американські принципи і практики можуть бути використані в Україні: інституційна зрілість ССО, міжвідомча інтеграція циклу «дані–рішення–дія» та фокус на довгострокових ефектах стійкості.

Ключові слова: спеціальні операції, USSOCOM, іррегулярна війна, США, Україна, Латинська Америка.

¹ Аспірант кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна. E-mail: kudenko.bohdan@chnu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0001-8557-2240>.

The Evolution of the U.S. Special Operations Mechanism as a Form of Foreign Policy Activity

The article examines the evolution of the United States' special operations mechanism as an instrument of foreign policy after the period of its intensive use in Latin America in the 1980s. The mechanism is understood as a set of institutions (above all the U.S. Special Operations Command, USSOCOM, and its regional headquarters), doctrinal approaches (foreign internal defense; counterterrorism; irregular warfare), legal regimes, and procedures of democratic oversight that shape the feasibility of "light-footprint," "managed escalation," and partner-based campaigning strategies. The study shows that, following the Latin American experience, three key transformations occurred:

(1) institutional strengthening through the creation of a centralized system for the command, management, and development of special operations forces;

(2) doctrinal shifts from partnership missions to "networked" counterterrorism and a subsequent return to the concept of irregular warfare in the context of great-power strategic competition;

(3) tighter legal and reputational constraints, including procedures related to covert action and the vetting of foreign military units under the so-called Leahy Laws.

The findings highlight which principles of this American evolution may be useful for Ukraine: institutional maturity of the Special Operations Forces, interagency integration of the "data–decision–action" cycle, and a focus on the long-term effects of resilience.

Keywords: *special operations, USSOCOM, irregular warfare, United States, Ukraine, Latin America.*

Постановка наукової проблеми та її значення. У зовнішньополітичній практиці США спеціальні операції давно виходять за межі суто військової механіки та перетворюються на спосіб реалізації державних інтересів у середовищі неповної визначеності – там, де дипломатія ще не вичерпана, але повномасштабна війна політично або стратегічно небажана. Спеціальні операції надають державі інструмент точкового застосування сили, тривалого «доступу» до регіонів через партнерів, а також можливість створювати стримувальні ефекти без відкритої міждержавної ескалації.

Після активного застосування механізму в Латинській Америці 1980-х років він зазнав суттєвої трансформації. З одного боку, став інституційно сильнішим і технологічно ефективнішим, з іншого – більш обмеженим нормами, процедурами та очікуваннями щодо прав людини. Наукова проблема полягає в тому, що спеціальні операції часто трактують або як «тактичний набір» (рейди, диверсії, виведення з ладу об'єктів), або як універсальний спосіб досягнення політичних результатів «дешево і швидко». Проте еволюція американського механізму демонструє: результативність спеціальних операцій як зовнішньополітичного інструмента залежить не стільки від окремого успішного епізоду, скільки від інституційної архітектури, правового поля, якості партнерств та узгодження з ширшою стратегією держави.

Значення цієї проблеми для України посилюється тим, що країна одночасно веде війну високої інтенсивності та змушена діяти в конкурентному середовищі – у питаннях захисту тилу, протидії підривної діяльності, інформаційної боротьби, інтеграції з партнерами та формування довгострокових стримувальних ефектів. Аналіз того, як США переформатували механізм спеціальних операцій після латиноамериканського досвіду, дає змогу визначити, що саме може бути корисним Україні як принцип (організація, інтеграція, підзвітність), а що є контекстно непридатним або ризиковим.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Сучасні дослідження механізму спеціальних операцій США умовно поділяються на три групи. Перша – офіційно-аналітична й доктринальна, що описує інституційні можливості та державні пріоритети. Найважливішими тут є огляди Дослідницької служби Конгресу США (CRS), які систематизують структуру USSOCOM, його компоненти, театральні командування спеціальних операцій (TSOC) як регіональні штаби, юридичні повноваження, а також питання фінансування й наднавантаження (Feickert 2025). Для розуміння стратегічної рамки важливими є документи Міністерства оборони США: «Додаток щодо іррегулярної війни до Національної оборонної стратегії (короткий виклад)», яка визначає іррегулярну війну як «ключову компетенцію» і фіксує проблему циклічності розвитку іррегулярної війни (DoD 2020), а також Національна оборонна стратегія США 2022 року, що вводить рамки інтегрованого стримування та повсякденного кампанування (DoD 2022).

Друга група – правова й інституційна література про межі прихованих дій і демократичний нагляд. Тут базовим є нормативне визначення прихованої дії 50 U.S.C. § 3093(e), а також CRS-аналізи процедур повідомлення Конгресу, розмежування «прихованої дії» і «таємної діяльності» та проблеми юрисдикційного нагляду (DeVine 2023; United States 2025). Цей блок пояснює, чому після 1980-х механізм спеціальних операцій дедалі частіше працює в середовищі, де правова кваліфікація дій і режим відповідальності мають таку ж вагу, як і оперативна доцільність.

Третя група – дослідження операційних інновацій і організаційних моделей. Класичним прикладом є праця Національного університету оборони США (NDU) про групи з ураження цілей найвищої цінності, яка показує, як міжвідомча інтеграція розвідки й операцій прискорювала цикл ураження мережевих загроз і підвищувала ефективність контртерористичних кампаній (Lamb and Munsing 2011). Доповнює це доктринальна база щодо партнерських місій, зокрема АТР 3-05.2 про підтримку внутрішньої оборони іноземної держави, що формалізує логіку підтримки держави-партнера через розвиток її інституцій і сил безпеки (Department of the Army 2015).

319

Окремий нормативний вимір становить тематика перевірки дотримання прав людини: матеріали Дослідницької служби Конгресу США (CRS) про «закони Ліхі» показують, як правозахисні обмеження перетворюються на структурний фактор планування безпекової допомоги й партнерських програм (Weber 2025).

Мета статті – проаналізувати зміни механізму спеціальних операцій США як інструменту зовнішньої політики після латиноамериканського етапу, чому «класична» модель того часу нині застосовується обмежено, та визначити, які принципи цієї еволюції можуть бути використані в Україні.

Завдання статті:

1. Окреслити інституційні зміни (створення та роль Командування сил спеціальних операцій США – USSOCOM, місце театральних командувань спеціальних операцій – TSOC, зростання попиту на спеціальні операції);
2. Показати доктринальні зрушення від підтримки внутрішньої оборони іноземної держави до контртероризму у форматі «полювання» на мережеві загрози та назад – до іррегулярної війни і логіки стратегічної конкуренції;

3. проаналізувати правові та репутаційні обмеження (50 U.S.C. § 3093; «закони Ліхі»);

4. сформулювати практично релевантні висновки для України.

Виклад основного матеріалу. Латиноамериканський досвід 1980-х зазвичай описують як практики «малого сліду»: навчання, до-
радництво, підтримка сил безпеки партнерів і вибіркове застосуван-
ня сили в контексті внутрішніх конфліктів. У доктринальній логіці
підтримки внутрішньої оборони іноземної державитака діяльність
спрямована на підтримку держави-партнера у боротьбі з внутріш-
німи загрозами й передбачає пріоритет інституційного розвитку над
прямим заміщенням партнера американськими силами (Department
of the Army 2015). Це дозволяє мінімізувати політичні ризики прямо-
го втручання, зберігаючи можливість впливу та доступу.

Після 1980-х США здійснили ключовий інституційний крок –
сформували Командування сил спеціальних операцій США як окре-
ме функціональне бойове командування, що централізує розвиток
спеціальних спроможностей і створює постійний канал їх застосу-
вання у зовнішній політиці. Офіційні матеріали Командування сил
спеціальних операцій США підкреслюють, що імпульсом були про-
блеми координації та ресурсного забезпечення, які підштовхнули до
створення єдиного командування зі спеціальними повноваженнями
(USSOCOM 2017). Інституціоналізація створила фундамент: спеці-
альні операції стають не винятком, а системним інструментом полі-
тики з власною інфраструктурою підготовки, закупівель, плануван-
ня і розгортань.

Сучасну масштабність механізму відображають матеріали Дослід-
ницької служби Конгресу США: станом на 2025 рік Командування
сил спеціальних операцій США охоплює близько 70 000 військових і
цивільних, чотири видові компоненти, а також Об'єднане команду-
вання спеціальних операцій і мережу театральних командувань спе-
ціальних операцій, які підтримують географічні бойові командуван-
ня у плануванні та командуванні спеціальними операціями (Feickert
2025). Для зовнішньополітичної функції це критично: театральні ко-
мандування спеціальних операцій забезпечують не лише управління
окремими місіями, а й довгострокову діяльність – формування парт-
нерських мереж, доступу та присутності, що створює безперервність
між мирним часом, кризою і конфліктом.

Динаміка попиту підсилює саме зовнішньополітичний вимір механізму. У 2025 році в офіційній заяві для Конгресу зазначалося, що щодня понад 6 000 військовослужбовців сил спеціальних операцій розгорнуті більш ніж у 80 країнах і підтримують понад 30 поточних операцій, а попит з боку бойових командувань на спроможності сил спеціальних операцій для задач стримування зріс на 35% у період 2023–2025 років (USSOCOM 2025b). Таким чином, сили спеціальних операцій функціонують не як епізодичний інструмент кризового реагування, а як постійний компонент державної зовнішньополітичної діяльності з відносно стабільною «операційною географією».

Після інституціоналізації механізм не залишився статичним: він змінювався хвилями, реагуючи на тип загрози.

Перша хвиля (1990-ті) посилила використання сил спеціальних операцій як інструмента обмежених кризових дій і партнерської підтримки. Логіка полягала в тому, що коли політичний ризик великої інтервенції надто високий, сили спеціальних операцій дають опцію, яку легше поєднати з дипломатією та коаліційними домовленостями.

321

Друга хвиля (після 11 вересня 2001 року) радикально змінила баланс між партнерством. Сили спеціальних операцій стали центральним інструментом глобального контртероризму, а ефективність дедалі частіше вимірювалася швидкістю і точністю нейтралізації мережевих цілей. Організаційною інновацією стали міжвідомчі команди з нейтралізації цілей високої цінності: вони поєднували розвідку, аналітику, планування та виконання в одному інтегрованому циклі, скорочуючи час від виявлення до дії (Lamb and Munsing 2011). Водночас такий підхід може створювати «тактичну пастку»: перевага у швидких ударах не гарантує стратегічної трансформації політичного середовища, якщо не підкріплена стійкими інституціями, партнерськими реформами та узгодженими зовнішньополітичними цілями.

Третя хвиля (2020-ті) відображає повернення до стратегічної конкуренції та «сірої зони», де іррегулярні підходи потрібні не епізодично, а постійно. Додаток щодо іррегулярної війни наполягає, що іррегулярна війна має бути інституціоналізована як «ключова компетенція» із достатніми й сталими спроможностями, а не розгортатися лише під кризу (DoD 2020). Національна оборонна стратегія США 2022 року вводить рамки «інтегрованого стримування» та «кампанування», підкреслюючи необхідність синхронізації доменів і інструментів державної влади разом із союзниками (DoD 2022). У

цій рамці спеціальні операції знову набувають значення як «мережевий» інструмент партнерства, доступу й формування дилем для противника, але вже за вищих вимог до узгодженості, прозорості та легітимності.

Цей зсув відображено і в документах командування: у Заяві про оперативно-стратегічне становище Командування сил спеціальних операцій США акцентує роль тривалого доступу, малих розгортань і партнерств, а також фіксує зростання попиту на сили спеціальних операцій у завданнях стримування (USSOCOM 2025b). У документі «SOF Renaissance» наголошується на необхідності трансформації під умови сучасної війни, де дані, швидкість, мережеві взаємодії та партнерства визначають успіх (USSOCOM 2025a). Отже, механізм повертається до принципів «малого сліду», але в іншому середовищі: вища прозорість, щільніший нагляд і сильніші репутаційні ризики.

Однією з ключових відмінностей між 1980-ми і сучасністю є щільність правових і процедурних рамок.

322

У США «приховані операції» визначено як діяльність уряду, спрямовану на вплив на політичні, економічні чи військові умови за кордоном, коли передбачається, що роль уряду США не буде очевидною або публічно визнаною (United States 2025). Це визначення важливе тим, що тягне за собою спеціальні процедури санкціонування і повідомлення Конгресу, включно з письмовим «рішенням-санкцією» і можливість застосування режиму обмеженого інформування у виняткових обставинах (DeVine 2023). Відповідно, що «чутливішою» є дія, то вищими стають вимоги до її юридичного оформлення та політичної відповідальності.

CRS також показує, що різні комітети здійснюють нагляд залежно від того, в якому режимі здійснюється діяльність (DeVine 2023). Це формує практичний «коридор рішень»: інструмент спеціальних операцій може бути швидким, але його застосування повинно бути сумісним з рамками відповідальності. Саме після 1980-х США поступово переходять від практик, де пріоритетом могла бути оперативна доцільність, до практик, де доцільність має бути узгоджена з правовим режимом і процедурою контролю.

Паралельно зростають репутаційні ризики. У сучасних умовах цифрової прозорості приховати роль держави у чутливих діях значно складніше, а викриття швидко перетворюється на політичний фактор для союзників і партнерів. Тому заперечування дедалі час-

тіше замінюється комбінацією правової коректності та управлінням ескалацією. Для зовнішньої політики це означає переорієнтацію механізму: ефективність вимірюється не лише результатом операції, а й тим, чи зберігаються коаліційна підтримка, правова стійкість і стратегічна узгодженість.

Якщо правові режими визначають «що дозволено», то «закони Ліхі» значною мірою визначають «з ким можна» працювати у сфері безпекової допомоги. Дослідницька служба Конгресу США узагальнює, що «закони Ліхі» обмежують надання допомоги підрозділам іноземних сил безпеки, якщо існує достовірна інформація про їхню причетність до грубих порушень прав людини, і вимагають попередньої перевірки дотримання прав людини потенційних отримувачів допомоги (Weber 2025). Для механізму спеціальних операцій це означає, що партнерська робота (навчання, спільні заходи) дедалі частіше вибудовується навколо «комплаєнс-архітектури» – системи процедур відповідності нормам, яка впливає на темп і формат взаємодії.

Це має кілька наслідків. По-перше, партнерські програми стають більш «контрактними»: до навчання додаються вимоги до процедур добору, звітності та відновлення взаємодії у разі порушень. По-друге, зростає стратегічна важливість інституцій партнера: якщо партнер не має механізмів відповідальності й розслідувань, він перетворюється на ризик для зовнішньополітичної здійсненності співпраці. По-третє, комплаєнс входить у розробку операцій: інколи саме правова й інституційна спроможність партнера дотримуватися стандартів визначає, чи можлива програма в принципі.

Саме тому сучасний механізм ССО суттєво відрізняється від латиноамериканського зразка 1980-х: там ставка часто робилася на швидку ефективність, нині – на керовану ефективність, сумісну з правами людини та коаліційною підтримкою.

Чому «латиноамериканська модель» у класичному вигляді нині не відтворюється? Запитання «чому не застосовується» коректніше переформулювати так: чому не відтворюється саме «класична» комбінація 1980-х – низька видимість, високий рівень заперечуваності, обмежений публічний контроль і широка толерантність до партнерів.

По-перше, змінився баланс між ефективністю та легітимністю. «Ціна» заперечуваності зросла: 50 U.S.C. § 3093 запроваджує чіткі режими санкціонування та повідомлення Конгресу, а аналітика До-

слідницької служби Конгресу США підкреслює відмінності в нагляді залежно від правової кваліфікації діяльності (DeVine 2023; United States 2025). По-друге, обмеження «законів Ліхі» звужують коло потенційних партнерів і роблять правозахисний комплаєнс складовою безпекової політики (Weber 2025). По-третє, цифрова прозорість підвищила репутаційні ризики та посилила інформаційний ефект витоків і викриттів. По-четверте, змінилася архітектура загроз. Якщо у 1980-х домінували внутрішні конфлікти партнерів у межах біполярної логіки, то у 2020-х ключовими стали державна конкуренція, сіра зона, кібер- та інформаційний простір.

Саме тому Міністерство оборони США підкреслює «інтегроване стримування» та «повсякденне кампанування» як постійний режим конкуренції (DoD 2022), а Додаток щодо іррегулярної війни – потребу у сталому, довгостроковому «кампануванні» замість епізодичних хвиль активності (DoD 2020). За таких умов поодинокі приховані епізоди рідко забезпечують стійкий політичний результат без опори на тривалі партнерські програми та інституційні рішення.

324

— Україна не перебуває в ситуації «обмеженої інтервенції» третьої сторони; натомість вона є державою, що веде оборонну війну і водночас інтегрується в широку коаліцію підтримки. Тому застосування принципів механізму ССО слід оцінювати на трьох рівнях: інституційному, операційно-управлінському та політико-правовому.

Інституційний рівень. Американський досвід демонструє, що спеціальні операції як інструмент зовнішньої політики є результативними тоді, коли спираються на стійку архітектуру командування, планування та узгодження з іншими інструментами державної влади. У США ці функції зосереджені в Командуванні сил спеціальних операцій США, тоді як регіональне кампанування забезпечують театральні командування спеціальних операцій (TSOC) (Feickert 2025). Для України ключовий урок полягає не в механічному копіюванні, а в посиленні інституційної зрілості Сил спеціальних операцій у системі оборони: чітке визначення повноважень, стандарти взаємодії з розвідкою, цілісні системи підготовки, планування та оцінювання ефектів, прив'язані до стратегії, а не лише до операцій як таких.

Операційно-управлінський рівень. Досвід команд з нейтралізації цілей високої цінності показує, що вирішальним є скорочення циклу «дані–рішення–дія» через організаційну інтеграцію розвідки та операцій (Lamb and Munsing 2011). Для України це актуально не

тільки для ударних задач, а й для контрдиверсійної безпеки, захисту критичної інфраструктури, протидії мережам ворожого впливу. Принцип – не «операція заради операції», а керований цикл, у якому тактична дія вбудована в кампанію і вимірюється стратегічними ефектами (стійкість, зниження спроможностей противника, зрив планів, підвищення вартості агресії).

Політико-правовий рівень. З огляду на вирішальну роль партнерів у підтримці України, відповідність вимогам (комплаєнс) і легітимність стають стратегічним ресурсом. «Закони Ліхі» показують, що безпекова співпраця для партнерів прив'язана до процедур перевірки дотримання прав людини та відповідних оцінок (Weber 2025). Відтак Україна зацікавлена у зміцненні інституцій підзвітності, ефективних механізмах розслідування, прозорих дисциплінарних практиках і комунікації, які знижують репутаційні ризики. Це не додатковий бюрократичний тягар, а одна з ключових умов стійкості зовнішньої підтримки.

Окремо варто підкреслити принцип, що впливає з сучасних стратегічних рамок США: стримування досягається не лише силою, а синхронізацією інструментів держави та союзників (DoD 2022). Для України це означає: навіть якщо спеціальні підрозділи здатні створювати дилеми для противника, їхня цінність максимальна тоді, коли дії узгоджені з дипломатичними цілями, санкційною політикою партнерів, інформаційними повідомленнями та відновленням стійкості громад. Тоді спеціальні операції стають не «окремою лінією», а елементом цілісної зовнішньополітичної та оборонної кампанії.

Водночас існують межі застосування принципів. По-перше, у міждержавній війні вирішальними залишаються індустриальні, мобілізаційні та логістичні спроможності; спеціальні операції не можуть підміняти стратегію. По-друге, будь-які дії мають оцінюватися через призму ескалаційних ризиків і коаліційної єдності, адже зовнішньополітична ціна іноді перевищує тактичний вииграш. По-третє, сучасне середовище та правові режими роблять приховані дії дорожчими й більш ризиковими, а отже раціональнішим стає фокус на легітимних, партнерських і довгострокових інструментах.

Висновки. Еволюція механізму спеціальних операцій США після латиноамериканського досвіду демонструє перехід від переважно регіональних практик «малого сліду» до інституціоналізованої системи, здатної поєднувати партнерські, ударні та іррегулярні інструмен-

ти в єдиному контурі зовнішньої політики. Сучасний масштаб і роль Командування сил спеціальних операцій США, мережа театральних командувань спеціальних операцій та формалізація повноважень забезпечили сталість і масштабованість спеціальних спроможностей (Feickert 2025; USSOCOM 2017). Після 2001 року механізм змістився в бік інтенсивного контртероризму та «мережевого» ураження, але у 2020-х повертається до логіки стратегічної конкуренції, де ключовими стають повсякденне кампанування, партнерства та іррегулярні підходи (DoD 2020; DoD 2022).

«Класична» латиноамериканська модель у її слабо контрольованому вигляді нині відтворюється обмежено, оскільки зросла щільність правових коридорів і демократичного нагляду (DeVine 2023; United States 2025), посилилися репутаційні ризики, а «закони Ліхі» зробили права людини операційно значущим чинником партнерських програм (Weber 2025). За цих умов ефективність спеціальних операцій дедалі більше залежить від легітимності, дотримання вимог та здатності вбудовувати тактичні дії в довгострокові політичні цілі.

— Для України релевантні не історичні сценарії, а принципи, зокрема: інституційна зрілість ССО в системі оборони; міжвідомча інтеграція «дані–рішення–дія»; фокус на довгострокових ефектах стійкості та партнерства; комплаєнс як ресурс коаліційної підтримки; узгодження дій із рамкою інтегрованого стримування союзників. Механізм спеціальних операцій може підсилювати оборонну й зовнішньополітичну лінію України, але не може і не повинен підміняти її.

References:

1. Department of Defense. 2020. Irregular Warfare Annex to the National Defense Strategy: Summary. Washington, DC: U.S. Department of Defense. Accessed December 17, 2025.
2. Department of Defense. 2022. 2022 National Defense Strategy of the United States of America. Washington, DC: U.S. Department of Defense. Accessed December 17, 2025.
3. Department of the Army. 2015. ATP 3-05.2: Foreign Internal Defense. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army. Accessed December 17, 2025.

4. DeVine, Michael E. 2023. Covert Action and Clandestine Activities of the Intelligence Community: Selected Congressional Notification Requirements in Brief. CRS Report R45191. Washington, DC: Congressional Research Service. Accessed December 17, 2025.

5. Feickert, Andrew. 2025. U.S. Special Operations Forces (SOF): Background and Issues for Congress. CRS Report RS21048. Washington, DC: Congressional Research Service. Accessed December 17, 2025.

6. Lamb, Christopher J., and Evan Munsing. 2011. Secret Weapon: High-value Target Teams as an Organizational Innovation. Strategic Perspectives 4. Washington, DC: National Defense University. Accessed December 17, 2025.

7. United States. 2025. 50 U.S.C. § 3093: Presidential approval and reporting of covert actions. Accessed December 17, 2025.

8. U.S. Special Operations Command. 2017. "U.S. Special Operations Command Celebrates Its 30th Anniversary." May 24, 2017. Accessed December 17, 2025.

9. U.S. Special Operations Command. 2025a. SOF Renaissance: People Win. Transform. February 25, 2025. Accessed December 17, 2025.

10. U.S. Special Operations Command. 2025b. Posture Statement (submitted to the House Armed Services Committee, March 26, 2025). Accessed December 17, 2025.

11. Weber, Michael A. 2025. "Global Human Rights: Security Forces Vetting ('Leahy Laws')." CRS In Focus IF10575. Accessed December 17, 2025.